

λαφρὺς - λαφρέος - λαφρὺ
μακρὺς - μακρέος - μακρὺ
πλατὺς - πλατέος - πλατὺ
φαρδὺς - φαρδέος - φαρδὺ.

Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἀρχαία γενική τοῦ ἀρσενικοῦ *βαρὺς* - *βαρέος*, *πλατὺς* - *πλατέος* κτλ. ἀντικατέστησε τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ θηλυκοῦ εἰς *-εῖα*.

Συγκριτικοὶ βαθμοὶ ἐπιθέτων.

Ἡ ἔννοια τῆς συγκρίσεως ἐκφράζεται περιφραστικῶς, οἷον *καλός*, *ἄλλο καλός* ἢ *κι ἄλλο καλός* (καλύτερος), *πολλὰ καλός* (κάλλιστος). Ἐντὶ τοῦ *ἄλλο* ἐνιαχοῦ λέγεται *ἄλλου*.

Ἀρχαῖα διετηρήθησαν ἐλάχιστα, ἀλλ' ὄχι μὲ τὴν παλαιὰν σημασίαν, οἷον *ὁ καλλίων*, *ἡ καλλίων*, *τὸ καλλίον*, *χείρ(ιν)*, *μειζότερος* ἢ *μειζέτερος* (προσβύτερος), *ἀπανώτερος* (ἀνώτερος), *καθώτερος* ἢ *καθέτερος* (κατώτερος). Καὶ λέγεται μὲν *ἐγὼ καλλίων εἶμαι*, *ἐσὺ χείρ(ιν) εἶσαι*, ἀλλὰ καὶ ὡσὰν νὰ εἶναι θετικοῦ βαθμοῦ λέγεται κοινότερον *ἐγὼ ἄλλο καλλίων εἶμαι*, *ἀπὸ πολλὰ καλλίον ἐν(ι)*, *ἀπὸς κι ἄλλο χείρ(ιν) ἐν(ι)*.

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

Κλίσις τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν.

Ἐνικός ἀριθμὸς

	Ἀρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.
Ὄν.	<i>εἷς, εἷνας, ἕνας</i>	<i>ἕνα, ἕναν</i>
Γεν.	<i>ἑνός, εἰνός, εἶνος, εἶνονος</i>	<i>ἑνός, εἰνός, εἶνος, εἶνονος</i>
Αἰτ.	<i>ἕναν, εἶναν, ἕνανε, εἶνανε</i>	<i>ἕνα, ἕναν</i>

Πληθυντικός ἀριθμὸς

	Ἀρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.
Ὄν.	<i>δύο, δύοι, δύο', δύος, δύοσι, δύοσ'</i>	<i>δύο</i>
Γεν.	<i>δύων, δυῶν, δῶν, δέν, δυωνῶν, δυενῶν, τοῦ δυοινέτερον</i>	<i>δῶν, δέν, δυωνῶν, δυενῶν</i>
Αἰτ.	<i>δύο, δύος, δύοους, δύοι, δύο', δύοσι, δύοσ', δύοις, δυωνούς, δυενοῦς</i>	<i>δύο</i>

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ἄρσ. καὶ Θηλ.

Οὐδ.

᾽Ον.	τρεις, τρεῖσοι, τρεῖοι, τρεῖ', τρεῖος	τρία
Γεν.	τριῶν, τρήν, τρέν, τριωνῶν, τριενῶν, τριοῦ, τοῦ τριονιέτερον	τρήν, τρέν, τριωνῶν, τριενῶν
Αἰτ.	τρεις, τρεῖσοι, τρεῖσ', τρεῖους, τρεῖοις, τριωνούς, τριενούς	τρία
᾽Ον.	τεσσάρ(οι), τέσσαρ(οι)	τέσσερα
Γεν.	τεσσαρῶν, τεσσαρίων, τεσσαρίων	τεσσαρῶν, τεσσαρίων
Αἰτ.	τεσσάρ(ου)ς, τεσσαρς, τέσσαρους	τέσσερα

Ἄπὸ τὸ πέντε μέχρι τοῦ ἑκατὸν εἶναι ἀκλιτα, ἀπὸ δὲ τοῦ διακόσιοι καὶ ἑξῆς κλίνονται εἰς τὸν πληθυντικὸν ὡς ἐπίθετα τριγενῆ καὶ δικατάληκτα, *δακκόσ(οι) -σσᾶ, τρακκόσ(οι) -σσᾶ, τετρακκόσ(οι) -σσᾶ* (καὶ ἀκλίτως *τέσσαρ' ἑκατόν*), *πεντακκόσ(οι) -σσᾶ, ἑξακκόσ(οι) -σσᾶ, ἑφτακκόσ(οι) -σσᾶ, ὀχτακκόσ(οι) -σσᾶ, ἑννακκόσ(οι) -σσᾶ, χιλ(οι) -λα*, δύο *χιλάδες, τρία χιλιάδες* κτλ. *μύρ(οι) =* πάμπολλοι.

Τακτικά : πρώτος, δεύτερος, τρίτος, τέταρτος καὶ πλέον οὐ.

Οὐσιαστικά : *δύαρα -ρη, τριάρα -ρη, τεσσάρα -ρη, πεντάρα -ρη, ἑξάρα -ρη*, συνήθως εἰς τὰ παιγνιόχαρτα, καὶ κατ' οὐδέτερον γένος ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημασίας *δύαρ(ιν), τριάρ(ιν), τεσσάρ(ιν), πεντάρ(ιν), ἑξάρ(ιν), ἑφτάρ(ιν), ὀχτάρ(ιν), ἑννάρ(ιν), δεκάρ(ιν)*.

Πολλαπλασιαστικά εἶναι μόνον τὸ διπλὸς καὶ τριπλὸς.

Ἀναλογικά εἶναι μόνον τὸ διπλάσιος, τριπλάσιος, τετραπλάσιος.

Τὰ **διανεμητικά** ἐκφέρονται ἐν συνθέσει μὲ τὴν πρόθεσιν *σύν*, καθὼς *συνδύο, συντρία, συντέσσερα, συμπέντε, συνἑξ, συνεφτά, συνοχτώ, συνεννέα, συνδέκα, συνείκοσι, συντριάντα* κτλ.

Ἄπὸ τὰ **ἀριθμητικά ἐπιρρήματα** εἶναι εὐχρηστο τὸ *δὶς* καὶ *τρὶς* μόνον εἰς τὰς ἐκφράσεις *δὶς τὴν ὥραν* καὶ *τρὶς τὴν ὥραν*.

Παρατηρήσεις

Τὸ *εἶνας* κατὰ σύμφυρον τοῦ *ένας* καὶ *εἷς*.

Τὸ *εἶνος* κατὰ τὸ *εἶνας*.

Τὸ *δύοι - δύ', δύους* κατὰ τὸν πληθυντικὸν τῶν δευτεροκλίτων.

Τὸ *δύσοι* κατὰ τὸ *τρεῖσοι*, ὅπερ ἐκ τοῦ *τρεις* παρεπιθεθέντος κατὰ τὰ δευτερόκλιτα. Ὅμοίως κατ' αὐτὰ καὶ τὸ *τρεῖοι*.

Τὸ *δέν* καὶ *τρέν* κατὰ τροπὴν τοῦ ἐκ συναλοιφῆς φθόγγου *ρ* ἐκ τοῦ *νω*.

Τὸ *τρι* κατὰ συναλοιφήν ἐκ τοῦ *τρεῖσι*.

Τὸ *δυναῶν* καὶ *τριωνῶν* κατὰ τὸ *ἄλλωνῶν*, *ἐκεινῶν*, *ἀκεινῶν*, καθ' ἃ καὶ ἡ αἰτιατικὴ *δυναοῦς*, *τριωνοῦς*.

Τὸ τοῦ *δυναίεταρον*, τοῦ *τρεισινέταρον* (= τῶν δύο, τῶν τριῶν) κατὰ τὸ *ἄλλοιέταρον*, *ἄουτεινέταρον*, *ἄκεινέταρον*. Εἰς τοῦτο δηλονότι προσεκολλήθη τὸ *-νέταρον* καὶ ὄχι τὸ *-εινέταρον*, καθὼς καὶ εἰς τὸ *ἄλλοιέταρον*, διὸ γραπτέον δι' *οι* καὶ ὄχι *ει*.

Τὸ *δυνῶν* καὶ *τριενῶν* κατὰ τὸ *δέν* καὶ *τρέν*.

Τὸ *δύοις* καὶ *τρεῖσις* κατὰ σύμφυρσιν τοῦ *δύοι* καὶ *δύοις*, *τρεῖσι* καὶ *τρεῖοις*.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΑΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι εἶναι αἱ ἐπόμεναι.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς

	Α' πρόσωπον	Β' πρόσωπον
Ὀν.	ἐγώ, ὄγῳ	ἐσὺ
Γεν.	μου, μ(ου)	σου, σ(ου)
Αἰτ.	με, μεν, ἐμέν(α), ἐμέναν(ε)	σε, σεν, ἐσέν(α), ἐσέναν(ε)

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς

Ὀν.	ἡμεῖς, ἐμεῖστον, ἐμεῖσιν, ἐμεῖστεν	ἐσεῖς, ἐσεῖν', ἐσεῖστον, ἐσεῖσιν, ἐσεῖστεν
Γεν.	ἕμου(α), ἕμου(ε),	ἕσου(α), ἕσου(ε)
Αἰτ.	ἕμας, μας, ἐμᾶς, ἐμᾶσ(ε)	ἕσας, σας, ἐσᾶς, σᾶσ(ε)

Γ' πρόσωπον

Ἄρσ.

Θηλ.

Οὐδ.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς

Ὀν.	αὐτός	αὐτὲ	αὐτό
Γεν.	αὐτου, αὐτ', ἐκεν, 'κεν, 'κε	αὐτες, αὐτης, αὐτ'ς	ἐθε, ἐθες, ἀθε
Αἰτ.	αὐτόν, αὐτον, αὐτόναν, αὐτονα	αὐτέν, αὐτεν, αὐτήν, αὐτην, αὐτέναν, αὐτεναν	ἀθες, ἀχτε, ἀχτες, ἀχθε, ἀχθες, ἀχτέρις, 'χτε

Πληθυντικός ἀριθμὸς

᾽Ον.	ἀτεῖνοι, ἀτεῖν'	(τὸ θηλυκὸν	ἀτὰ
Γεν.	ἀτουνη, ἀτουνη, ἀτουνη, ἐκουνη, ᾽κουνη	ὡς τὸ ἀρσενικὸν)	ἀτουνη, ἐκουνη, ᾽κουνη
Αἰτ.	ἀτούς, ἀτους, ἀτουνοῦς, ἀτουνοους, ἀτείνους, ἀτείνιζ		ἀτὰ

Παρατηρήσεις

Οἱ τύποι *μ(ου), με, μεν, σ(ου), σε, σεμ, ἐμουνη(α), ἐμουνη(ε), ἐσουνη(α), ἐσουνη(ε), σουνη(α), ἐμας, μας, ἐσας, σας* καὶ οἱ λοιποὶ, ὅσοι δὲν φέρουν τόνον, ἐκφέρονται εἰς τὸν λόγον ἐγκλιτικῶς.

Τὸ *ἐσεῖν'* κατὰ τὸ *ἀτεῖν'*, *ἐκειν'*.

᾽Ο τύπος *ἔθε* καὶ οἱ παρηλλαγμένοι τύποι εἶναι ἀπὸ τὸ ἀρχαῖον ᾽Ομηρικὸν *ἔθεν*. Τὸ φιλούμενον *ἐ* ἀντὶ τοῦ δασυνομένου *ε* διὰ τοὺς πολλοὺς ἀπὸ τοῦ *α* τύπους φιλουμένους κατ' ἀνάγκην, διότι τὸ *α* εἶναι ἀναλογικὸν ἀπὸ τὸ *ἀτὸς* καὶ τοὺς ἕξ αὐτοῦ τύπους.

Εἰς τὸ ἰδίωμα Νικοπόλεως εὐχρηστεῖ ἡ γενικὴ τοῦ ἐνικῆ ἐγκλινομένη *ἐκε, ἐκεν, ᾽κε, ᾽κεν* καὶ τοῦ πληθυντικῆ ὁμοίως κατ' ἐγκλισην ἐκφερομένη *ἐκουνη, ᾽κουνη*, λ.χ. *ὀπίσ' ἐκεν* (ὀπίσω του), *οἱ δύος ἐκουνη* (οἱ δύο τους), *τὰ λώματα ᾽κεν - ᾽κουνη* (τὰ φορέματά του - τους), *τ' ὠτία ᾽κε - ᾽κουνη* (τ' ἄφτιά του - τους), *τὴν ψῆν ἐκουνη* (τὴν ψυχὴν τους), *τὸν νοῦν ἐκουνη* (τὸ νοῦν τους), *ἀντάμα ᾽κουνη* (μαζὶ τους), *ἀπάν' ἐκεν - ᾽κε* (ἀπάνω του) κτλ. Τὸ *ἐκουνη* προῆλθεν ἀπὸ τὸ *ἐκεινων* διὰ τῶν μεταβατικῶν τύπων *ἐκεινων* - *ἐκ' νῶν* κατὰ τὸ *ἐμουνη, ἐσουνη, ἀτουνη*. ᾽Ητο δυνατόν ἀντὶ τὸ *παιδὶν ἐκ' νῶν* νὰ λεχθῆ *τὸ παιδὶν ἐκουνη* κατὰ τὸ *παιδὶν ἐμουνη - ἐσουνη - ἀτουνη*. Καὶ ἔπειτα ὁ ἐνικὸς *τὸ παιδὶν ἐκε* κατὰ τὸ *ἐφθάλ' ν ἔθε*.

᾽Αναλόγως τῆς χρήσεως ἐν τῇ συντάξει ἡ ἀντωνυμία *ἐκεν, ἐκουνη* χαρακτηρίζεται ἢ ὡς προσωπικὴ ἢ ὡς κτητικὴ. Λ.χ. εἰς τὰς ἐκφράσεις *ἀπάν' ἐκεν* (ἀπάνω του), *ὀπίσ' ἐκεν* (πίσω του), *ἀντάμα ᾽κουνη* (μαζὶ τους), *οἱ δύος ἐκουνη* (οἱ δύο τους), *τὰ λώματα ᾽κεν - ᾽κουνη* (τὰ ἐνδύματά του, τὰ ἐνδύματά τους), *τὸ κορίτζιν ᾽κεν* (τὸ κορίτσι του), *τὸ παιδὶν ᾽κεν* (τὸ παιδί του), *ὁ δοῦλον ᾽κεν* (ὁ δοῦλος του), *᾽ς σὸν κόσμον ᾽κουνη* (στὸν κόσμον τους) εἶναι ὡς τὸ κοινὸν *του, τους*. Παραθέτομεν καὶ τὸ χαρακτηριστικὸν παράδειγμα *οἱ δύος ἐκουνη πα ἐγέλασαν με τὴν ψῆν ἐκουνη* (καὶ οἱ δύο τους γέλασαν με τὴν ψυχὴν τους, με τὴν καρδιά τους), ὅπου τὸ πρῶτον *ἐκουνη* εἶναι ἀντωνυμία προσωπικὴ, τὸ δεῦτερον *ἐκουνη* εἶναι κτητικὴ.